

datus per Sanchez. dīst. libr. 7. cap. 16. num. 32. Guttier. dīst. cap. 32. in fine, Menoch. d. pres. 8. n. 65. cum seqq. Sed an idem dicendum sit, si legataria fiat Tertiaria, vulgo Beata! disputat Castill. quotidianar. lib. 5. cap. 8. & negative resolvit, nem̄ legatum non debet: sequitur Hermosil. in l. 6. gloss. 1. num. 12. titul. 4. part. 5. qui loquantur de illis, qui regulam Tertiū Ordinis Divi Francisci possessi sunt; quo Religiosos, aut Ecclesiasticos non esse, nec fori privileg. o gaudere, tam in causis civilibus, quam criminalibus, late probat Ceval. tom. 3. cap. 61. à numer. 15.

59 Illud tamen, quod pro virginibus maritandis relinquitur, ad monasterium ingredientes nequit applicari, Sanch. dīst. lib. 1. dīst. 33. num. 32. ubi dulres Guttier. dīst. cap. 32. n. 20. Baeza dīst. tr. ff. de admīnd. legat. Tiraquel. de legib. connub. l. 16. gloss. 7. à num. 176. Carleval. de judic. tom. 2. tit. 3. disput. 5. n. 16. Menoch. supr. lib. 1. quest. 4. n. 1. Tondur. question. civil. 6. 53. num. 22. Mantic. supr. lib. 6. tit. 1. num. 8. Sed ex illis verbis: lege si non nuperit, aperte deducitur, testatorum nihil legare voluisse, si legataria ineat matrimonium, ut notum est; & probatur argumento l. pecuniam 36. ff. si cert. petat: l. cum centum 9. cum seq. ff. de admīnd. legat. Ergo cum lex concedit legatum nubenti, id facit contra expressam, ac manifestam voluntatem defuncti, Sanch. dīst. c. 16. n. 11. Nihilque intererit, si id, quod satis ex profili est, magis specialiter explicetur; imo quavis concederetur, tacitam esse voluntatem non legandi legatariae nuptiarum, adhuc idem esset dicendum. Siquidem taciti, & expressi idem est iudicium; l. cum quid 3. ff. si cert. petat: l. sum hoc juve 4. ff. de vng. & pap. subf. Menoch. supr. dīst. 67 lib. 4. præf. 89. num. 40. Argel. de acq. posse. q. 6. art. 12. n. 10. Nec expressio ejus, quod tacite inest, quicquam operatur, l. hac verba 3. ff. de legat. l. in coniunctibus 19. §. 1. l. a. quānd. 107. ff. de condit. & demonstr. l. 3. c. de fūt. jūf. Mantic. supr. lib. 5. tit. 6. n. 5. Carleval. supr. tom. 2. tit. 3. disp. 8. num. 63.

Ibi: Sic legatum ea conditione, Si non nuperit.

60 Legatum sub conditione, Si non nuperit, nubenti deberur, l. quōd 22. l. cum tale 71. §. Mevia. l. mulier. 73. ff. de condit. & demonstr. Hoc ite, quia publicē interest, matrimonia frequentar, ut liberis hominibus civitas augeatur; l. 2. C. de indīct. v. dūt. tollend. Costa in dīst. §. si arbitratu, limit. 1. Sanch. dīst. dīst. 34. numer. 3. Guttier. de matrimon. dīst. cap. 24. n. 5. Anton. Gom. dīst. cap. 12. num. 78. Cancer. supr. dīst. n. 20. vers. Contrarium, Gratian. dīst. reg. 83. in princip. Man. 62. tit. dīst. capit. 19. in princip. Quod limitandum 63 est, si viduae ea conditio apponatur ut supra notatum est. Veli si pia causa; libertas felicitē substituatur, cum legataria nuperit, veluti si servus legetur sub conditione non nubendi, & si nubat, liber esse jubetur; nam libertatis favore legataria nubendo legatum amittit, ut illa competit, l. Titio usfructus 95. §. 1. ff. de condit. & demonstr. Qod etiam ad alias similes causas extendunt Gratian. n. 16. Everard. in loc. leg. loc. 27. à libertate ad piam casam, & non pauci cum Sanchez dīst. dīst. 34. num. 34. De quo meritò dubitari potest ob maximum matrimonii favorem: Erat tamen omnino verum, si in redemptionem captivorum defunctus applicaverit, quod reliquit Si legataria nuperit, ut ex dīst. S. 1. planè deducitur. Preterea limitatur, cum legatur alicui extra-neo, si aliquis non nuperit, nam conditio non rejicitur. Mantic. dīst. c. 19. num. 5.

64 Quod si testator centum legerit, sub conditione non nubendi, & si aliter fiat, nihil præstari expressim caverit, adhuc debebitur legatum (quicquid doceant contrā in utroque foro, Medin. tract. de reliqui. quest. 23. vers. Relpondeo salvo meliori iudicio, Guttier. Canonicar. c. 25. à numer. 15.) ut tenet Sanchez dīst. dīst. 34. numer. 6. Mantic. ubi proxime nam. 4. qui in simili loquitur easu, nam, cum lex rejicit hujusmodi conditio-

neant non interpretando, sed infringendo defuncti voluntatem, quatenus est communis utilitati contraria nihil interest, an illa expressa sit, vel tacita. Præterquamquod illud sensetur expressum, quod ex verbis disponentis colligitur manifeste; Glos. optima, verbo admittitur, in l. si legatum purè 10. ff. de admīnd. legat. Tiraquel. de legib. connub. l. 16. gloss. 7. à num. 176. Carleval. de judic. tom. 2. tit. 3. disput. 5. n. 16. Menoch. supr. lib. 1. quest. 4. n. 1. Tondur. question. civil. 6. 53. num. 22. Mantic. supr. lib. 6. tit. 1. num. 8. Sed ex illis verbis: lege si non nuperit, aperte deducitur, testatorum nihil legare voluisse, si legataria ineat matrimonium, ut notum est; & probatur argumento l. pecuniam 36. ff. si cert. petat: l. cum centum 9. cum seq. ff. de admīnd. legat. Ergo cum lex concedit legatum nubenti, id facit contra expressam, ac manifestam voluntatem defuncti, Sanch. dīst. c. 16. n. 11. Nihilque intererit, si id, quod satis ex profili est, magis specialiter explicetur; imo quavis concederetur, tacitam esse voluntatem non legandi legatariae nuptiarum, adhuc idem esset dicendum. Siquidem taciti, & expressi idem est iudicium; l. cum quid 3. ff. si cert. petat: l. sum hoc juve 4. ff. de vng. & pap. subf. Menoch. supr. dīst. 67 lib. 4. præf. 89. num. 40. Argel. de acq. posse. q. 6. art. 12. n. 10. Nec expressio ejus, quod tacite inest, quicquam operatur, l. hac verba 3. ff. de legat. l. in coniunctibus 19. §. 1. l. a. quānd. 107. ff. de condit. & demonstr. l. 3. c. de fūt. jūf. Mantic. supr. lib. 5. tit. 6. n. 5. Carleval. supr. tom. 2. tit. 3. disp. 8. num. 63.

Ibi: Non tamen idem erit observandum.

Conditio, si religiosus fiat, vel præs. er, minime rejicitur, imo omnino est servanda, nec capietur relictum, si is, cui fuit opposita, matrimonium contrahat; Bald. in auth. sc̄i relictum. n. 3. C. de indīct. v. dūt. tollend. Costa in dīst. §. si arbitratu, limit. 1. Sanch. dīst. dīst. 34. numer. 3. Guttier. de matrimon. dīst. cap. 24. n. 5. Anton. Gom. dīst. cap. 12. num. 78. Cancer. supr. dīst. n. 20. vers. Contrarium, Gratian. dīst. reg. 83. in princip. Man. 62. tit. dīst. capit. 19. in princip. Quod limitandum 63 est, si viduae ea conditio apponatur ut supra notatum est. Veli si pia causa; libertas felicitē substituatur, cum legataria nuperit, veluti si servus legetur sub conditione non nubendi, & si nubat, liber esse jubetur; nam libertatis favore legataria nubendo legatum amittit, ut illa competit, l. Titio usfructus 95. §. 1. ff. de condit. & demonstr. Qod etiam ad alias similes causas extendunt Gratian. n. 16. Everard. in loc. leg. loc. 27. à libertate ad piam casam, & non pauci cum Sanchez dīst. dīst. 34. num. 34. De quo meritò dubitari potest ob maximum matrimonii favorem: Erat tamen omnino verum, si in redemptionem captivorum defunctus applicaverit, quod reliquit Si legataria nuperit, ut ex dīst. S. 1. planè deducitur. Preterea limitatur, cum legatur alicui extra-neo, si aliquis non nuperit, nam conditio non rejicitur. Mantic. dīst. c. 19. num. 5.

Sed contrarium tenent Castill. Hermos. & alii, 71 quorum nuper meminimus sub num. 58. Et recte, nam cum hi non emittant tria vota essentialia Religionis, de quibus in cap. cum ad monasterium, 6. in fine, de flat. Monachor. verè religiosi esse non possunt? Sanch. in præcept. decalog. lib. 5. cap. 1. numer. 16. Pellizzar. tom. 1. tract. 1. cap. 3. num. 35. Pat. Suar. de Religion. tom. 3. cap. 2. n. 2. Ceval. de q. 61. à n. 15. Atque ita conditio religiosum statutum attulendi, per professionem talis Regule tertiaria non adimplitur. Nec refert, quod gau-

## Variar. Resolut. Lib. I. Cap. XX.

145

deant privilegiis religionis Tertiarii, latèque dici possint Religiosi, ut Pellizar. & Diana supr. sentiant: Nam conditions specificè sunt implende-

72 non inpropiè; mediante aliqua fictio e, vel similitudine; l. si tit. quis, 53. §. vult. ff. de legat. 2. l. qui heredi, 44. l. fideicommissum, 75. ff. de condit. & demonstr. l. ex ea part. 121. §. in insulam. ff. de verbō, obligat. l. fin. C. de iis, qui ven. etat. impetrant.

73 Similiter dicendum videtur de Equitibus Ordinum. Militarium, qui percipere non poterunt relata sub conditione, ut fiant Religiosi: quod in Ordinibus Divi Iacobi, Calatravae, & Alcantarae proculdubio admittent plures, qui sentiunt eorum Equites verè Religiosos non esse, quos concessit Carleval. tom. 1. tit. 1. dīst. 1. dis. 2. nu. 413. esti valde controversum sit; de quo late disputant Pater Suarez. supr. to. 4. lib. 1. c. 4. à n. 8. Sarment. de reditib. Ecclesiastic. part. 4. c. 1. nu. 13. & in defensione eiusdem tractatus, part. 1. in respons. admonit. 55. à nu. 1. Didac. de la Mota de confirmat. Ordin. Divi. Iacob. l. 2. c. 1. §. 2. 3. 4. & c. 2. per rotum.

75 Sed adhuc tenendo sententiam, quæ eos Religiosos veros esse asseverat, à proposita conclusione recedendum non est; quia verba in quacumque dispositione sunt accipienda secundum communem loquendi usum, etiam contra eorum proprietatem, l. librorum, 50. §. quod tamen Cassius, ff. de legat. 3. l. Labeo 7. §. 1. in fine, ff. de suppellect. legat. Molin. de primogen. lib. 1. c. 4. num. 35. vers. Quibus adicitur, Sanch. de matrim. lib. 1. dīst. 23. num. 3. Hermos. in rubric. nu. 5. tit. 5. par. 5. Iaf. in rubric. n. 5. tit. 5. par. 5. Iaf. in rubric. ff. de novoper. nunciat. Menoch. conf. 631. nu. 9. 15. Morl. in empot. jur. tit. 8. de reb. credit. q. 1. n. 5. 6. & qu. 19. num. ult. Cumque ex communi loquendi conjectudine, Religiosorum appellatione non veniant militares, qui Equites vulgo nuncupantur, consequens est, ut de militari Religione testator sensisse minimè censeatur. Quapropter qui professus fuerit Ordinem Militarem, non obtinebit legatum Religioso relictum, quod comprobatur ex doctrina Sanch. in præcep. Decalog. lib. 4. c. 16. 76 nu. 11. 12. 51. Pellizar. d. tom. 1. tract. 4. c. 1. nu. 41. 49. & aliorum docentum, voventem ingredi Religionem, neutiquam satis facere obligationi, emitendo professionem in Ordine Militari etiam Divi Ioannis, cuius Equites veros Religiosos esse, nullus inficiatur; Nec teneri habitum militarem assumere, si in aliis Religionibus non admittatur.

78 Est ad præmissa supr. notandum, sufficere ad perceptionem legati, quod legatarius Religionis habitum assumat, & si illum intra annum noviciatus relinquit, modò citra fraudem, justaque causa fiat, veluti quia experimento cepit, se ineptum esse Religioni, ut probat Sanch. contra alios, d. dīst. 34. nu. 16. 17. ubi nota, hoc esse verum, tive dicat testator: Lego si ingrediatur Monasterium, five. Si religiosus fiat. Sed si legatarius, vel hæres post diem legati cedentem, aut delatam successionem nuptias celebret, relictum irrevocabiliter amittit; nec proderit, si soluto matrimonio, Religiosus fiat; Sanch. dīst. 33. num. 17. Costa in d. §. si arbitratu, limit. 3. n. 23. Molin. de primogen. lib. 2. c. 13. n. 16. per l. hac conditio, 29. l. hoc genus, 105. ff. de condit. & demonstr. l. matrimonii. 21. ff. qui, & à quib.

Ibi: Et tamen, his premissis, non est penitus recipienda.

Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale Faria addit. ad Covar. Tom. I.

non procedit, quoties diversa militat ratio, Sanch. d. dīst. 34. num. 12. Guttier. d. lib. 2. Canonicar. c. 25. n. 5. Cancer. d. c. 24. n. 20. vers. Contrarium. 80

Ibi: Igitur non ita erit rejicienda.

Quod legatarius Monasterium ingrediens capiat 81 legatum sibi relictum sub conditione. Si Religiosus non fiat, Docent Costa in d. §. si arbitratu, ampliat. 1. n. 1. Parisi. in d. c. in presentia, nu. 137. de probat. Everard. in Cent. legali, loco à matrimon. carinali ad spiritual. num. 5. Roland. conf. 55. nu. 20. 25. lib. 3. Medina tract. de restit. q. 23. §. itaque quatuor conditiones, Ledesma part. 4. quest. 18. art. 1. dub. 14. fol. 227. col. 3.

Oppositum tamen cum D. Covarr. probant Sanch. dīst. 34. nu. 11. Guttier. supr. Mantic. d. lib. 11. tit. 18. nu. 31. ubi alii, Menoch. d. pres. 83. n. 8. 9. 23. Pat. Molin. d. dīst. 207. n. 4. Cancer. ubi proxime, quod verius est.

Ibi: Quamobrem primò infero.

Has tres illationes approbat Sanchez d. dīst. 34. nu. 14. Guttier. d. c. 32. n. 30. Padill. in l. cum. acutissimi, n. 45. C. de fideicommiss. Molin. de primogen. lib. 2. c. 12. n. 54. Marzari. in epitom. fideicommiss. q. 31. Pat. Molin. d. dīst. 207. n. 14. Cancer. ceter. nu. 14.

Ad Num. II.

Ibi: Quartum, verum esse, censco.

Quod expressa voluntas testatoris excludat Monasterium in casu d. cap. in presentia, ex multis comprobavimus supr., ad nu. 8. in princip. Idem 82 est, si de tali voluntate exclusiva Monasterii ex conjecturis manifeste appareat: veluti si filius testatoris sit substitutus, aut cum aliquis ex familia eo animo, ut in illa perpetuo bona permaneant titulo majoratus, substitutus; Menoch. n. 44. 45. Guttier. n. 29. & 35. Fufar. quest. 419. n. 48. 55. Ita docent Pellizar. supr. tract. 8. cap. 7. num. 14. Rodrig. quest. 77. art. 4. Menoch. d. presump. 63. à nu. 2. Pat. Molin. dīst. 190. nu. 19. Guttier. dīst. cap. 31. nu. 28. Balb. in l. fin. in princip. nu. 1. 2. C. de Episcop. & Cleric. Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus, el 1. nu. 39. ff. ad Trebellian. Alciat. in l. Gallus. §. & qui. si tandem, in 2. left. nu. 7. ff. de liber. & posthum. Costa in cap. si pater, part. 1. verb. Si absque liberis, nu. 68. de testament. in 6. Mantic. dīst. lib. 11. tit. 7. n. 18. & tit. 18. nu. 31. Medices tract. Mors omnia solvit, part. 3. n. 47. Villalob. commun. lib. M. verbo, Monasterium, Sforcia Odd. de compendio. suscit. part. 6. quest. 2. art. 6. dub. 2. n. 24. Franchis decis. Neapolit. 29. nu. 7. part. 1. Cachezan. Pedemont. decis. 126. nu. 24. Menchac. de success. creat. lib. 3. §. 21. nu. 167. cum sequentibus. Alvar. de conjectur. ment. defunct. lib. 1. cap. 3. in princip. nu. 3. Galganet. de condit. & demonstr. part. 1. cap. 8. à nu. 45. Lazi. Zecchi. de Repub. Ecclesiast. tit. de Regular. cap. 2. n. 14. ampliat 15. Sanch. apud quem & alii multi; dīst. lib. 7. cap. 16. n. 12. Quæ sententia est tenenda, licet pluri. mi sentiant, Monasterium non posse excludi per expressam; aut conjecturam voluntatem testatoris, quos ipse Sanch. congerit, nu. 11. De quo videre oportet Mantic. dīst. tit. 7. ubi plures causas refert, in quibus Monasterium non excludit substitutum, & latius Barbos. in collect. ad dīst. cap. in presentia, à nu. 3.

N

Ibi:

Ibi : Ex quibus ea est vera.

83 Hæc ratio decidendi, ad dict. §. sed & hoc præsentis, communiori Doctorum calculo comprobatur, quam tradunt Sanch. *suprà* num. 3. ubi plurimi Fortun. de ultim. fine, illat. 16. nu. 29. Galganet. *suprà*, cap. 18. nu. 51. Beroi. in suis questionib. quest. 34. n. 4. Peregrin. de fidei commis. art. 28. nu. 75. Mantic. d. tit. 7. nu. 7. & tit. 8. num. 31. Flores de Mena ad Gamm. decis. 319. Guttier. d. cap. 25. num. 6. Pat. Molin. *disq.* 190. col. 13. ver. Quænando quis.

Ibi : Quibus animadversis appareat verum esse.

84 Substitutum per Monasterium excludi, etiam si dictum fuerit: Si sine libbris veris, & suo corpore natus institutus decedat, tenent Sarmient. select. libr. 8. super. §. is cui in tempus, nu. 2. qui est sub. l. si ita quis 53. ff. de leg. 2. Ursill. ad Afflct. Neapolit. decis. 348. in fine, & decis. 320. nu. 4. Averdann. in l. 40. Taur. glos. 4. nu. 30. Pater. Molin. d. disput. 190. in fine, Gamma decis. 316. nu. 2. part. I. Perez in l. 1. tit. lib. 5. Ordinam. fol. 134. Armilla, verbo, bæreditas, n. 22. Galliaula in d. §. & quid si tantum, nu. 18. Bald. in d. cap. in presentia, nu. 9. Antonin. nu. 26. Abbas n. 48. Aretin. à n. 68. Deci. n. 36. Ferrer. n. 104. Paris. à n. 136. & alii plures laudati à Sanch. *suprà* n. 52. qui eos sequitur.

Vers. Quam opinionem. Ibi : Quamvis non desint, & plures.

85 Quod in prædicta specie Monasterium penitus excluditur, admisso substituto, contra nuper laudatos sentiunt Menochi. d. pref. 83. à num. 27. ad 35. & n. 49. Guttier. d. c. 32. à n. 41. Spino. in specul. testament. glos. 12. princ. n. 31. Cavalc. decis. 1. num. 3. part. 3. Petr. Gregor. Syntagmat. jur. lib. 24. ca. 28. num. 27. Hostiens. in c. Rinaldus nu. 20. 21. de testament. ubi Ioan. Andri. nu. 10. Cardinal. in fine princip. Alciat. in dict. §. & quid si tantum, 2. lect. nu. 7. Menchac. de success. progres. lib. 3. §. 26. nu. 41. Simon. de Praetis de interpretat. ultim. voluntat. lib. 2. interpretat. 2. dub. 2. nu. 105. Mantic. dict. lib. 11. tit. 7. nu. 20. Sforcia Odd. *suprà* part. 6. quest. 2. artic. 6. dub. 2. nu. 29. & multi aliud apud Sanch. *suprà*, nu. 5. Constat itaque, utramque opinionem sati probabilem esse, ac communem, prima, que D. Covar. placet, ut magis pia, ita & probabilior videtur; quamvis Cancer. dict. cap. 24. nu. 28. alterat, hanc ultimam opinionem in præxi receptam, quam idem probat.

86 Est hic animavertendum, Monasterium incapax sucedendi, nunquam excludere substitutum, imò statim professione per institutum emissa, bona illi acquireti, eti si hoc ultimo variè sentiant Scribentes, ut videre licet apud Sanch. Parlad. & alios statim referendos.

87 At cum Monasterium incapax non est, licet excludatur per voluntatem testatoris, dictum est, bona non queruntur substituto post professionem, sed post mortem Religiosi interimque Monasterium potitur bonis restituendis. Unde si prius decedat substitutus, quam Religiosus, omnimodo Monasterio bona in perpetuum cedent; Mantic. dict. titul. 7. n. 8. Fusar. de substitut. quest. 429. n. 61. Aug. Barbos. de appellativa verbor. utrisque jur. signif. appellat. 99. n. 129. Farin. in fragment. crimin. lit. re de-

M. n. 380. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. quest. 77. artic. 4. Pellizzari *suprà* dict. cap. 7. n. 15. 17. Pat. Molin. dict. disq. 190. n. 34. vers. In quoquunque autem, Tapia in auth. ingressi, verbo, sua, c. 13. n. 49. C. de Sacros. Eccles. Catana. conf. 26. nu. 4. Boeri. decis. 354. n. 4. Peregrin. *suprà*, art. 28. nu. 81. Socin. Iun. in dict. §. & quid si tantum, nu. 23. ubi Lancelot. nu. 18. Menochi. dict. pref. 83. nu. 71. Cavalcan. decis. 1. nu. 30. 34. part. 3. Guttier. dict. capit. 32. nu. 25. Parlad. different. 147. §. 1. n. 12. 13. Sanch. cap. 16. n. 10. 13. cum sequentibus Cancer. num. 29. 30; ex quibus maxime consulehdi sunt Pelliz. & Sanch. qui omnia supra traditi plenius probant.

Verum si gravatus ingrediatur Religionem Societatis Iesu, propter ejus speciale statutum bona non pertinebunt ad substitutum post. emissi vota professionis primæ, quæ biennio elapsa fit, quia ipse Religiosus ea sicut cæteta sua retinet usque ad emissionem votorum, quæ Coadjutorum formorum vocant, ex quo substitutus relata percipiet; Sanch. nu. 20. 21. qui nu. 22. dicit; quod si talis gravatus ante hæc ultima vota renunciaverit bonis in favorem Societatis, ipsa admittenda erit remoto substituto, quia licet Collegia, & dominus illius Religionis, quæ Professa dicuntur, succederet nequarante ab intestato, possunt tamen capere ex testamento cuiuslibet, aut renuntiacione suorum Religiosorum. Quod est intelligendum quando solum incapacitas succedendi obstat, ut Religio non excludat substitutum. Ex quibus deducitur, ut si post vota primæ egreditur institutus, jam facta renunciatione, Societas bona, quæ erant restitutioni subjecta retinebit, tam gravato, quam substituto penitus exclusi; sequitur Pellizzari, nu. 16. Quæ doctrina non diffonat, attenta ratione textus in dict. §. sed & hoc præsenti, ad cuius intellectum plenius maximè conducant latè tradita, per Sanch. dict. cap. 16.

Ibi : Hactenus igitur probare conati sumus.

Adversus eos, quos *suprà* recensuimus; ad nu. 82. 5. vers. Questioni tandem, num. 41. dicendum est, donationem etiam Ecclesiæ factam per supervenientiam liberorum in totum fieri irritam juxta dict. l. si unquam, cum D. Covar. in præsenti, Iul. Clar. dict. §. donatio, quest. 23. nu. 2. Salzed. in addit. ad Bernard. Diaz. dict. reg. 213. limit. 3. Mangil. dict. q. 111. nu. 28. Marta decis. 6. num. 14. Fachinæ. lib. 3. controversial. cap. 86. Hermofilla in dict. l. 6. glos. 4. nu. 5. titul. 4. part. 5. Et licet contrarium magis sit pium, hoc veritati consonat, siquidem homines liberis orbati frequenter Ecclesiæ bona propria conferunt, raro autem patres piam causam propriae soboli præferunt, immensis donationibus faciunt.

Quoad locum verò D. Augustini relatuum, in dict. 90. cap. quicunque, 17. quest. 4. si ipsius menti standum est, loquitur duntaxat de legitima filii debita: quoniam præmitit, peccare patrem conferentem Ecclesiæ, quod illis relinquere tenebatur, alioqui non esset reprehendens; imò laudandus, qui in opus pium erogaret, quod in usus profanos licet poterat distribuere; ad quam sententiam comprobandum uitrum exemplo Episcopi illius, qui restituit bona Ecclesiæ suæ donata propter problem donatori natam: afferens non posse ea retinere sine peccato; cuius ratio est, ut ex iis, quæ præmisserat Sanctus, colligatur: nam cum parentes nequerit filios fraudare debita hæreditate, Episcopus ex iuncta acceptance restitue-

## Variar. Resolut. Lib. I. Cap. XIX.

147

re debebar. Quibus non obest, quod ibi dicitur, in Episcopi esse potestate non reddere jure fori; Nam non est intelligendum, ut secundum jus donatio non revocetur, atque ita Prælatus illæ bona in judicio defendere posset, quod verum non est; sed ex hypothesi in foro externo Episcopus reddere donata non cogeretur, quia à nemine petebantur, siquidem donator de repetitione minime cogitabat, ut pater ibi: Nec etiam opnanti illi. Ex quo loco sic exposto nihil deduci potest, quod ad presentem questionem attrineat; cum D. Augustinus non discutiat an in totum, vel pro parte illa donatio revocari deberet; neque aliquid circa jus decernat; sed factum laudat, non aperiens, an Episcopus plus reddiderit quam debet, quod & nos later, ignorantes illius Civitatis statutum, vel consuetudinem. Constat tamen, secundum hanc ultimam opinionem, quam nuper probavimus, factum Episcopi juris communis regulis esse conforme.

91 Quando donatio fit Ecclesiæ pro exoneranda donatoris conscientia, veluti in satisfactionem perperam quætorum, filii neque quod Legitimam avocata donata possunt in quibus Ecclesia liberis omnino præponit filiam in Legitima; Menoch. dict. lib. 4. pref. 189. n. 136. ad 139. ubi alios refert.

Ad Num. 12.

92 Multum interest inter remedia d. l. si unquam & l. 1. C. de inoffic. donat. Primum competit, ubi apparet, vel jure præsumitur, quod si donator existimat se liberos suscepturn, non donasset; quare ex defectu consensus in torum favore ipsius donatio revocatur, filio superveniente; intelligitur enim donatum sub ea conditione. Secundum datatur, cum donator non idèo à donando adstineret, quod de propria sobole cogitaret, ut cum illam habendo, vel habere sperando, donatur contra paternæ pietatis officium; unde donatio ita facta, inofficiosa dicitur; quare filii adversus patris voluntatem auxilium indulgetur, ut de inofficiosa donatione agentes, quod ipsi donator pater auferre non potuit, consequantur; Fontan. *suprà*, part. 2. claus. 5. glos. 8. part. 3. nu. 15. 42. Mangil. quest. 97. nu. 18. Tiraquel. in d. l. si unquam, in præf. nu. 92. Hermos. in d. l. 8. glos. 2. nu. 17. & glos. 12. nu. 1. Tondur. quest. civil. c. 54. n. 11. Addit. ad Clar. sup. quest. 24. lit. A.

Ibi : Nam jure compertum est.

De hoc dictum est satis *suprà*; in principio hujus capituli.

Ibi : Quod si donatio revocetur ex posteriori capite.

93 Donatio inofficiosa censetur, quando legitima salva non remanet ei, cui de jure debetur; Iul. Clar. d. quest. 24. nu. 2. Trentacinq. dict. tit. de donat. resolut. 4. n. 3. Gratian. discept. forens. c. 729. nu. 37. Merlin. *suprà*, lib. 2. tit. 1. quest. 21. n. 11. Menoch. conf. 923. nu. 24. Anton. Gom. dict. cap. 4. nu. 13. Tusch. D. concl. 684. nu. 1. Unde nedum descendentes; & ascendentess, sed etiam fratres, & forores; 94 utrinque conjuncti; aut ex eodem patre nati poterunt, donationem turpi personæ factam, ut inofficiam revocare; quia personis turpibus institutis, debetur illis Legitima; alia si non relinquatur, de inofficio testamento agere permisum est; l. F. Faria addit. ad Covar. Tom. I.

Ibi : Ut donatio inofficiosa re & consilio.

Donatio inofficiosa re, & consilio, in totum revocatur; re tantum, usque ad Legitimam, Trentacinq. dict. resolut. 4. n. 2. Marta legal. part. I. quest. 25. art. 7. nu. 2. Mangil. quest. 23. nu. 21. Gratian. dict. cap. 729. à nu. 1. Anton. Gom. dict. lib. 2. variar. cap. 4. nu. 13. Guttier. de juram. confirmat. part. I. c. 9. nu. 11. Iul. Clar. dict. quest. 24. nu. 2. Fontan. dict. glos. 8. part. 2. à n. 22. Merlin. dict. quest. 21. num. 18. 25. Hermos. dict. glos. 13. nu. 3. Rota d. cis. 488. num. 19. part. I. in Novis. Menoch. cum multis conf. 92. nu. 20. Cancer. d. cap. 8. num. 120. 121. Pat. Molin. d. disput. 283. nu. 11. 12. licet dubius teneant, donationem re & consilio inofficiam, in totum non revocari: idem tenet Trentacinq. num. 2. vers. Ego non audio, ubi pro utraque parte plures refert.

Quod diximus, verum est, si extraneo fiat donatio; facta vero liberis, indistinctè ultra Legitimam non retractatur; Clar. Ant. Gom. Fontan. Gut.

N 2